

ВСТУП

Життя і смерть появив я перед тобою, благословення й прокляття. Вибирай життя, щоб жити тобі і твоєму потомству, любивши Господа, Бога твого, слухавшись його голосу та прихилившись до нього.

(Втор. 30:19-20)

Богословська і філософська рефлексія над людським життям, а зокрема його початком і кінцем, є й надалі актуальною та живою. З одного боку, людство зробило великий крок в розвитку науки і техніки, уможливлючи лікування колись неминучо смертельних хворіб, винайшло нові медикаменти, що здатні продовжувати і підтримувати людське життя. Досягнення технічних, природничих та інших наук, зокрема біології, медицини, знання генетичної структури життя мають бути використані на службі людям. Проте, з другого боку, ці досягнення також можуть привести до того, що людина стане об'єктом маніпуляцій і зловживань, а людське життя може бути інструменталізованим. Відбудеться це за умови, якщо ці здобутки людства не будуть ґрунтуватись на правдивих вартостях і об'єктивних моральних нормах.

У наш час, більш ніж будь-коли твердять про повагу до людини та її життя, але, водночас, часто зводять його до рангу товару. З одного боку, так багато зусиль докладається для того, щоб людське життя рятувати, а з іншого – так просто підписується смертельний вирок у вигляді евтанаічних практик, які мають чимало прихильників.

Явище евтанаіії у сьогодишньому суспільстві цікавить не лише медиків, але і вчених, філософів, юристів, соціологів, богословів. Ця тематика не залишає байдужим нікого, адже мова йде про життя і смерть – найголовніші питання людства.

На вибір теми дипломної праці вплинуло те, що ця сучасна моральна проблема стоїть не лише перед окремими людьми, але і перед людськими суспільностями. Адже від того, як буде вона розв'язана, залежатиме розвиток людства в бік цивілізації любови чи в бік цивілізації смерти. Тому спроба у деяких країнах легалізувати евтанаіію є тривожним дзвоном для людського суспільства, яке може поставити себе на межі існування.

Загроза евтанаіії – це спроба легалізувати право «стати як Бог», самим визначаючи межі життя, дефінітивно утвердити смерть як фінальний акорд життя. Тому евтанаіія є викликом для людського суспільства і Церкви.

Зацікавлення цією проблематикою виростає як з її історії, так і з нових, постійно мінливих умов. Явище евтанаіії спонукає нас задуматись над сенсом і значенням питання людського терпіння, страждання і врешті смерти. Воно має особливе значення у житті християнина, як засіб єднання з терпінням Христа. Християнська моральність завжди була уважною до проблем, пов'язаних із життям і смертю людської особи, розглядаючи їх у світлі Божої заповіді: «Не вбий» (Вих. 20:13; Мт. 5:21).

Метою даної праці буде спроба показати моральну проблематику евтанаіії в історичному та сучасному контексті, як заперечення гідности і цінности людського життя.

Праця буде представлена в напрямі морального богослов'я з використанням аналітичного методу. Вона складається з двох розділів: «Виникнення і розуміння явища евтанаіії» та «Гідність і цінність життя людської особи».

У першому розділі спробуємо представити саме визначення евтанаіії. Також показати розвиток евтанаіії в історичному контексті. Упродовж багатьох століть в історії аж по

сьогоднішній час це явище викликало чимало дискусій, які спричинились до утворення двох таборів: прихильників та противників евтаназії. Їхні аргументи «за» і «проти» евтаназії будуть критично розглянуті у цьому розділі праці.

Другий розділ розкриватиме основну проблематику, пов'язану із гідністю людини та цінністю її життя. В контексті християнського сприйняття людини розглядатиметься питання сенсу страждання і смерті. Також спробуємо показати, що існує альтернатива евтаназії, якою є паліативна опіка, тобто постійна турбота і максимальний догляд за хворими людьми.

Джерельною літературою для написання даної праці є книга відомого американського професора історії і права Університету Джорджія, лауреата Пуліцирівської премії – Едуарда Ларсона, а також професора відділення нових і класичних мов Західного Університету у Вашингтоні, експерта у сфері стародавньої і середньовічної медичної історії та етики Даррела Амундсена – «A Different Death» («Різна Смерть»). Ми вибрали працю саме цих авторів з огляду на те, що вони достовірно висвітлили вплив явища евтаназії на сучасне суспільство, охарактеризували причини і наслідки узаконення цього явища в деяких країнах і показали вплив евтаназії на життя і гідність людської особи.

Додатковою літературою при написанні праці є книга Ж. М. Обера «Моральне богослов'я» та моральна катехиза «Життя у Христі». Слід зазначити, що на дану тематику існує небагато літератури українською мовою. Тому, з огляду на таку недостатність, ми будемо також використовувати у багатьох випадках інформацію з Інтернет-ресурсів, таких як: www.bogoslov.kiev.ua; www.apologet.kiev.ua; www.hoi.iatp.org.ua; www.socium.org.ua; www.gumer.info та ін. Важливою літературою нам послужить книга «Введение в биоетику: учебное пособие», а також книга відомих вчених Е. Сгреччі та В. Тамбоне «Биоэтика», де вони описують різні види евтаназії, а також аналізують аргументи прихильників та противників евтаназії. Наступними книгами, які будемо використовувати в даній праці, будуть книги Ришарда Фенігсена «Eutanazja. Śmierć z wyboru» («Евтаназія. Смерть з вибору»), в якій автор детально розглядає вплив евтаназії на суспільство, а також книга вчених Н. Аумонера, Б. Бейгнера та Ф. Летелера «Eutanazja», яка висвітлює розрізнення видів евтаназії та подає її історичний аспект.

Щоб об'єктивніше висвітлити тему праці, ми користувалися думками сучасних видатних авторів, фахівців у сфері медицини та біоетики, зокрема таких богословів, як: Ж. Судо, Ф. Компаньйоні, Ж. Гіє, К. С. Люїс, О. Бульнуа, П. Євдокимов, К. Уер, С. Леоне та інших.

ВИСНОВКИ

Проблема евтаназії, якій була присвячена дана праця, в сучасному світі є неоднозначною і дискусійною. Такою вона виглядає для тих, хто не бачить вартості і гідності людського життя, сенсу страждань і терпінь людини. Але для Церкви питання так званої «легкої смерті» є однозначним: евтаназія є серйозним порушенням Закону Божого, як морально неприпустиме свідоме вбивство людської особи.

Охорона здоров'я і турбота про людське життя на всіх етапах його розвитку та в усіх його проявах є одним із характерних елементів євангельської проповіді та вчення Церкви. Життя людської особи та її гідність є найціннішими вартостями, які потрібно завжди шанувати і берегти, бо це дар Божий. Адже саме це «євангеліє життя» є голосом

Вселенських Архиереїв, пастирів та вчителів Церкви, богословів і проповідників, яке Церква голосить світові як добру новину людям всіх епох і культур. Тому евтаназія не є виключно проблемою сучасної медицини, це проблема передусім моральна і духовна. З огляду на це, увага нашого дослідження була прикута до моральних аспектів евтаназії як заперечення гідності людського життя. Явище евтаназії зводить людське життя до чисто біологічного та інструментального виміру. Позбавляє його особового сенсу. Така редукція розглядає життя людини у світлі критерію придатності та вигоди. Натомість життя людини згідно вчення Церкви є святим, а тому непорушним ніким і нічим. Несучи Євангелію у життя та культуру народів, Христова Церква бачить небезпеку цієї щораз більшої інтервенції евтаназії у людську спільноту. Тому виступає проти всілякого її виду.

Виходячи із вищесказаного, ми розділили нашу працю на два розділи. У першому розділі намагались дійти до причин появи явища евтаназії у людському суспільстві. Історичний аспект дозволив нам прослідкувати розвиток цього явища в історії, розмежувати види евтаназії, та збагнути філософську і богословську аргументацію прихильників та противників евтаназії.

У другому розділі спробували вказати на гідність та цінність життя людської особи, як дару Божого, а у світлі Божого Провидіння висвітлити питання страждання та смерті людини. Врешті, паліативна опіка над хворим, допомога вмираючій людині, «гідна смерть» як свідоме її прийняття зосереджували нашу увагу в останньому параграфі праці.

Звичайно, це дослідження не розкриває всієї проблематики евтаназії в повноті, тому, на нашу думку, дана тематика має широке поле для подальших досліджень в контексті морального богослов'я.

ЗМІСТ

Вступ.....3

Розділ 1. Виникнення і розуміння явища евтаназії

1.1. Історичний аспект явища евтаназії.....	7
1.2. Види евтаназії.....	13
1.3. Моральна оцінка евтаназії.....	19
1.3.1. Прихильники евтаназії.....	19
1.3.2. Противники евтаназії.....	23

Розділ 2. Гідність і цінність життя людської особи

2.1. Дар людського життя.....	26
2.2. Страждання людини у світлі Божого Провидіння.....	31
2.3. Християнський погляд на людську смерть.....	37
2.4. Паліативна опіка хворих.....	43

Висновки.....	49
Додатки.....	51
Список використаної літератури.....	54